

Opetus- ja kulttuuriministeri

Sanni Grahn-Laasonen

1. Ministerin tausta

<http://valtioneuvosto.fi/sipilan-hallitus/opetus-ja-kulttuuriministeri#Henki%C3%B6tiedot>

2. Kielitaito

Suomi, ruotsi, englanti

3. Kielitaidon merkitys? Etenkin ruotsin, toisen kotimaisen kielen tilanne? Eikö pitäisi unohtaa tuo pakko-sana? Kouluruotsi mieluummin...

Kielitaito ja kielen ymmärrys on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kielitaito on yhä tärkeämpää kansainvälisessä, verkottuneessa ja monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Kielen merkitys oman ja muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien ymmärtämisessä on keskeinen. Kielen oppiminen on rikkautta ja mahdollisuus tutustua muihin kulttuureihin. En miellä opiskelua pakkona, vaan ennen kaikkea suurena mahdollisuutena vahvistaa omaa sivistystä ja osaamista.

Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Kulttuuriperintömme, historiamme ja totta kai monikielisen yhteiskuntamme vuoksi on tärkeää, että jokaiselle suomalaiselle annetaan mahdollisuus tutustua ja oppia molempia kieliämme koulussa. Se on jo itsessään arvossa pidettävä asia.

4. Miten voidaan voimaannuttaa ruotsinopettajia?

Suomalaiset arvostavat opettajan ammattia hyvin korkealle, samoin laadukasta koulutustamme. Opettajamme ovat korkeasti koulutettuja ammattilaisia, jotka ovat sitoutuneita työhönsä. Opettajankoulutus on hyvin vetovoimaista verrattuna moniin muihin Euroopan maihin. Nuorison parhaimmisto hakeutuu opettajanuralle. Nämä kaikki asiat yhdessä korostavat opettajan työn merkitystä ja arvostusta. Tämä on tärkeä viesti opettajille, sillä heidän työtään arvostetaan.

5. Miten taataan perusopetuksen koulutuksen tarjonnassa yhdenvertaisuusperiaate? Esim. Helsinki antaa yhden lisäviikkotunnin ruotsin kielen opetukseen alasteella, jota taasen Espoo ja Vantaa eivät anna.

Jokaiselle lapselle ja nuorelle tarjotaan laadukas koulutus perheen taustasta tai asuinpaikasta riippumatta. Se on koko suomalaisen peruskoulun vahvuus. Valtioneuvoston asetuksella on määritetty oppituntien minimimäärä, jotka on tarjottava oppilaille. Monet kunnat panostavat enemmän opetukseensa. Se on arvokasta, oman kuntansa asukkaiden tulevaisuuteen panostamista.

6. Uudet haasteet digitaalisuuden suhteen – miten tasapuolisuus toteutuu?

Verrattuna muihin EU-maihin koulumme ovat tietotekniseltä tasoltaan varsin hyvin varusteltuja, mutta oppimisympäristöjä ei hyödynnetä kaikilta osin osana opetusta. Toki koulujen väliset erot voivat olla suuriakin.

Hallituksen kärkihanke keskittyy perusopetuksen uuden oppimisen ja opetuksen digitalisaation vahvistamiseen. Kärkihankkeen rahoittamiseen ohjataan 90 miljoonan euron panostus. Uudistamme opettajien perus- ja täydennyskoulutusta, jotta opettajillamme olisi mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan. Osaamisen kehittämiseen ohjataan useita kymmeniä miljoonia euroja tulevina vuosina.

Ensi vuonna voimaan tulevat uudet opetussuunnitelmat korostavat uutta oppimista ja laaja-alaista osaamista. Uusien oppimisympäristöjen käyttöönottoa tuetaan. Opetushallituksen yhteyteen perustetaan kokeilukeskus, jonka tavoitteena on levittää hyviä käytäntöjä, joita yksittäiset koulut tai opettajat ovat ottaneet käyttöön. Kärkihankkeen tavoitteena on vauhdittaa pysyvää muutosta peruskouluumme. Työtä tehdään yhteistyössä koulujen ja kuntien kanssa, sillä korkeasti koulutetut opettajamme ovat isossa roolissa uudistuksen tekemisessä.

7. Yo-kokeiden sähköistyminen syksystä 2016 alkaen. Onko valmiudet saavutettu koko maassa?

Sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat iso harppaus digitaalisessa oppimisessä. Ensimmäiset sähköiset ylioppilaskokeet (saksa, maantiede, filosofia) kirjoitetaan syksyllä 2016. Keväällä 2019 koko ylioppilastutkinto tehdään vain digitaalisilla työvälineillä. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset ovat iso työnsarka lukioille. Monet kunnat ovat jo panostaneet uudistukseen hankkimalla uusia laitteita ja parantamalla verkkoyhteyksiä, mutta työtä riittää vielä. Lukiot voivat harjoitella sähköisten kokeiden järjestämistä etukäteen. Lisäksi ylioppilastutkintolautakunta järjestää kaksi valtakunnallista harjoituskoetta, johon osallistuvat kaikki lukiot. Näin mahdolliset ongelmat ehditään korjata, jotta ensimmäiset kokeet voidaan kirjoittaa sähköisesti jo vuoden päästä.

8. Olemme huolestuneita Suomen nuorten monipuolisuudesta kielitaidosta. Aikoinaan oli mahdollisuus opiskella kielilinjalla suomea, ruotsia, saksaa, englantia, latinaa, ranskaa, venäjää. Mutta nykyään kielet eivät välttämättä enää mahdu lukiolaisen opinto-ohjelmaan. Ainereali on syönyt mahdollisuuden valita lyhyitä vieraita kieliä, puhumattakaan laajan matematiikan, fysiikan tai kemian opiskelijoista, joiden ei ole mahdollista valita edes lyhyiden vieraiden kielten alkeita.

Eikö lyhyen matematiikan opiskelijoille vanha käytäntö olisi hyvä, niin että he joutuisivat valitsemaan ja maistelemaan jotain lyhyttä, vierasta kieltä edes 3-4 kurssia? Myöhemmin työelämässä/opiskeluissa voi jatkaa helposti siltä pohjalta.

On valitettavaa, että kaikilla lukiolaisilla ei ole mahdollisuutta opiskella sellaisessa lukiossa, joka tarjoaa laajan kielivalikoiman. Toivottavasti tulevaisuudessa digitaaliset työvälineet mahdollistaisivat paremmin mahdollisuudet kielten opiskelemaan myös lukioissa, joissa ryhmäkoot väistämättä ovat pienemmät.

Valinnanvapaus on ollut lukio-opintojen keskeinen osa, kun nykyiseen luokattomaan lukioon on siirrytty. Toivon, että lukion aikana nuorilla on mahdollisuus kokeilla ja syventyä kiinnostavien ja itselleen mieluisten aineiden opiskeluun. On huolestuttavaa, että vieraiden kielten opiskelu on laskenut niin jyrkästi viime vuosien aikana. Elämme jatkuvasti kansainvälistyvässä maailmassa, jossa ranskan, saksan tai venäjän lisäksi tarvittaisiin esimerkiksi myös arabian tai kiinan osaajia. Huoneeseen kielivarantoon ei ole olemassa yksinkertaisia ratkaisuja.

Nuorten mahdollisuudet kielten opiskeluun vaihtelevat valitettavan paljon myös koulusta ja asuinpaikkakunnasta. Suurten kaupunkien kouluilla on resursseja järjestää monipuolista kieltenopetusta myös harvinaisissa kielissä.

Digitalisaation hyödyt on otettava käyttöön myös kielten opetuksessa. Erityisesti harvaan asutuilla seuduilla digitaalis-

ten työvälineiden avulla opiskelijat voivat seurata toisella paikkakunnalla tapahtuvaa opetusta. Kannustan kouluja tekemään tiiviimpää yhteistyötä kuntien ja kaupunkien sisällä. Jos koulujen lukujärjestykset laaditaan samalla tavalla kaupungin muiden koulujen kanssa, oppilaat voivat siirtyä opetukseen myös muista kouluista. Tällaisia hyviä käytäntöjä on otettu käyttöön monissa kaupungeissa, joissa olen vierailut.

Kielten opiskelun merkitystä ei voi korostaa liiaksi. Kielten opiskelu kannattaa aina, vaikka vain muutaman kurssin verran!

9. Mitä mieltä olette alueellista kielikokeilusta?

Hallitusohjelmassa on sovittu alueellisesta kokeilusta, jossa toisen kotimaisen kielen opiskelu korvataan toisella kielellä. Selvitämme parhaillaan, täyttyvätkö lainsäädännön edellytykset täyttyvät. Kokeilu vaatii huolellista valmistelua.

Minun on vaikea ajatella, että sellainen kokeilu voisi olla mahdollinen, joka sulkisi nuorten ovia myöhemmässä elämässä. Vähintään on taattava mahdollisuus täydentää toisen kotimaisen kielen opintoja, jotta nuorten opinto- tai työmahdollisuudet eivät katkea kokeilun vuoksi.

10. Miten hallitusohjelman mukaan lisätään ja monipuolistetaan kielten opiskelua?

Hallitus käsittelee parhaillaan koulutuksen kärkihankkeita. Yhtenä osana kärkihankkeita on kokeilu vieraan kielen opiskelun aloittamisesta jo ensimmäisellä luokalla. Osa kunnista tarjoaa kielten opetusta jo ensimmäisellä luokalla, mutta alueelliset erot opetuksen tarjonnassa ovat kovin suuria. Aiomme tukea niitä kuntia, jotka varhentavat kieltenopetusta.

Lapset oppivat hurjan nopeasti. Pienten lasten uteliaisuus ja innokkuus pitäisi saada tukemaan oppimista vahvemmin. Meidän pitäisi hyödyntää lapsen herkkyyksia nykyistä paremmin. Soisin näkeväni jatkossa, että kieliin tutustuminen otettaisiin pysyväksi osaksi varhaiskasvatusta.

11. Miten hallitusohjelman säästöt ja toisaalta toiveet nostaa osaamisen ja koulutuksen tasoa onnistuu? Miten koulutusta voidaan uudistaa, jos ei ole taloudellisia resursseja?

Elimme Suomessa pitkään talouden nousukautta. Silloin pystyimme panostamaan lisää koulutukseen ja tutkimukseen. Nyt elämme pisintä talouden laskukautta lähes sataan vuoteen, eikä nopeaa käännettä ole nähtävillä.

Kun uutta jaettavaa ei enää ole, on mietittävä, miten asia voidaan tehdä paremmin. Se tarkoittaa rakenteiden ja käytäntöjen uudistamista, jotta lapsillemme turvataan jatkossakin laadukas koulutus. Koulutuksen varat pitää suunnata sinne, missä niitä käytetään tehokkaimmin. Uudistaminen ei ole helppoa, mutta täysin välttämätöntä. Olemme aloittaneet isot uudistukset ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulujen työnjaossa. Peruskoulun uutta oppimista ja digitalisaation käyttöä vauhditetaan. Nämä uudistukset olisi ollut välttämätöntä tehdä huolimatta taloustilanteesta.

Hallitus on linjannut tavoitteekseen, että ”Suomi on maa, jossa tekee mieli oppia koko ajan uutta”. Tämä on hieno tavoite, mutta vaatii mm. että uusia pedagogisia mahdollisuuksia hyödynnetään oppimisessa, digitalisaatiota osataan paremmin hyödyntää ja koulutuksen ja työelämän vuorovaikutus lisääntyy.

12. Kielitaidon merkitys työelämässä?

Kielitaidon merkitys nykypäivän työelämässä on keskeinen. Tutkimusten mukaan englantia puhutaan lähes 80 prosentissa yrityksistä. Puolet yrityksistä kertoi käyttävänsä ruotsia. Venäjän kieltä tarvitsee lähes kolmannes yrityksistä. Saksan osuus jää alle 15 prosenttiin yrityksistä. Kyselyn mukaan, keskimäärin kielitaitoa tarvitaan kaikkien kielten suhteen eniten teollisuusyrityksissä.

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän muutokset tulivat voimaan viime vuonna. Yksi keskeinen uudistus koski ammatillisen perustutkinnon yhteisiä tutkinnon osia, jotka koottiin laaja-alaisemmiksi, osaamisperusteisiksi kokonaisuuksiksi. Yhteisten tutkinnon osien osaamisvaatimukset pysyivät kuitenkin lähtökohtaisesti aikaisemmalla tasolla ja joiltakin osin niitä vahvistettiin (esim. työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittava osaaminen). Ruotsin kieli/toinen kotimainen kieli on uudistuksen jälkeenkin pakollinen osa yhteisiä tutkinnon osia ja sitä koskevat vaatimukset säilyivät nykyisellä tasolla.

13. Korkeakoulujen kieltenopetuksen tilanne? Kolmas lukukausi?

Kielten tutkinto-opetuksen ja tutkimuksen tulevaisuuden kannalta keskeisiä seikkoja ovat mielestäni vahvistuva kansainvälisyys. Tarvitsemme muidenkin kuin nykyisin opiskeltujen kielten ja alueiden tuntemusta ja laajempaa kielivarantoa. Esimerkiksi Aasian ja Afrikan kielten ja kulttuurien opetuksen

tarve kasvaa. Digitaalinen kehitys on keskeisessä roolissa, kun kielten opetusmenetelmiä monipuolistetaan ja opiskelumahdollisuuksia kehitetään.

Meillä kielten opettajien kelpoisuustilanne on erittäin hyvä ja pätevien kielten opettajien saatavuus on turvattu. Pätevät ja työhönsä sitoutuneet opettajat ovat opetuksen perusta.

Ympäriuvotuisen opiskelun edistämiseksi haluamme turvata jokaiselle opiskelijalle mahdollisuuden valmistumiseen tavoiteajassa. Opiskelun on oltava mahdollista myös kesällä. Se tarkoittaa digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämistä, kuten tenttiakvaarioita ja verkkokursseja. Joustavat tavat opintojen suorittamiseen helpottavat myös opintojen ja työnteon sovitamista yhteen. Asia ei ole vähäpätöinen, sillä monet nuoret suorittavat opintojaan loppuun työnteon ohessa.

Asetamme tavoitteeksi, että vuonna 2020 kesällä suoritettavat opintopisteet muodostavat 20% kaikista suoritetuista opintopisteistä nykyisen 11% sijasta.

14. Minkälaiset terveiset ministeri haluaa lopuksi lähettää Suomen kaikille ruotsinopettajille ala-asteelta korkeakouluihin?

Kiitos hyvistä kysymyksistä ja yhdistyksellenne aktiivisuudesta. Toivon hyvää yhteydenpitoa tulevina vuosina. Teette tärkeää työtä suomalaisten lasten ja nuorten hyväksi. Pidetään yhdessä esillä sitä tosiasiaa, että monipuolinen kieltenopiskelu on parhaita investointeja tulevaisuuteen. ■

Som stöd i undervisningen

Nyheter och aktualiteter på lättläst svenska eller finska.

Beställ vår tidning, eller läs på nätet!

www.ll-bladet.fi
www.selkosanomat.fi

LL-CENTER
LÄTTLÄST PÅ SVENSKA I FINLAND

Lättläst litteratur kan vara vägen in i böckernas värld, eller ett sätt att börja läsa på ett främmande språk.

Lättläst i skolan

"När boken inte öppnar sig"
Torsdag 22.10, Helsingfors bokmässa 2015

Författaren och modersmåsläraren Jolin Slotte har skrivit den lättlästa bearbetningen av Birgitta Bouchts roman *Tusenblad – en kvinna som snubblar*. Hon samtalar med svenskläraren Teija Lehto om hur lärare kan använda lättläst i skolan. Ett scenprogram på Helsingfors bokmässan, Edith Södergran-scenen, torsdagen den 22 oktober 2015 klockan 11.30.

Ladda ner arbetsmaterial

Jolin Slotte har utarbetat arbetsmaterial till *Tusenblad* och de lättlästa bearbetningarna *Orgelbyggaren* och *Där vi en gång gått*. Materialet finns att ladda ner gratis på webbsidan: www.ll-center.fi/arbetsmaterial.

Fler tips på vår webbplats

LL-Center informerar om lättläst på svenska i Finland. Du hittar fler tips om hur lärare kan använda lättläst på vår webbplats.

www.ll-center.fi

BOKEN